

This is the **published version** of the bachelor thesis:

Clofent Mas, Olga; Serradell Pumareda, Olga, dir. Socialització preventiva de la violència de gènere. 2024. (Grau en Relacions Internacionals)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/300873>

under the terms of the license

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Grau en Relacions Internacionals

Treball de Fi de Grau

Socialització preventiva de la violència de gènere

Autora: Olga Clofent Mas

Tutora: Olga Serradell Pumareda

Data: 17 de maig de 2024

Sumari

1.	Introducció	3
2.	Marc teòric	4
2.1.	La violència de gènere	4
2.2.	Atractiu i violència.....	5
2.3.	Els processos de socialització	6
2.4.	L'amor ideal	7
2.5.	Els models de masculinitat	8
3.	Objectius i metodologia	9
3.1.	Objectius	9
3.2.	Tècniques de recollida de la informació	9
3.3.	Tècniques d'anàlisi de la informació	11
4.	Resultats.....	12
4.1.	Qui té un amic té un tresor.....	12
4.2.	L'amor ideal no mata	15
4.3.	La família com a xarxa protectora	17
5.	Conclusions.....	19
	Bibliografia i referències	21
	Annexos	27
	Annex 1. Els models de masculinitat.....	27
	Annex 2. Taula anonimitzada de sistematització de les dades de les dones entrevistades.....	29
	Annex 3. Guió d'entrevista.....	30
	Annex 4. Declaració de consentiment informat per a majors de 18 anys sobre la participació en una entrevista i la posterior publicació de les dades	36
	Annex 5. Barreres que poden reduir l'eficàcia de la <i>bystander intervention</i> basada en les amistats de la víctima.....	39

1. Introducció

El present treball aprofundeix en una realitat que travessa el conjunt de la societat: la violència de gènere. Més concretament, aquest estudi busca respondre la següent pregunta de recerca: quins components del procés de socialització de les dones joves d'entre 18 i 24 anys poden afavorir l'establiment de relacions afectives i sexuals violentes? D'acord amb la definició de les Nacions Unides, es consideren dones joves adultes les dones entre 18 i 24 anys (ONU, 1981). Quant als objectius, el primer busca identificar factors de risc que intervenen en la socialització de les dones estudiades i les poden fer més vulnerables a patir violència de gènere. El segon propòsit examina els àmbits clau i agents de socialització com són la família, l'escola, el grup d'iguals, les xarxes socials i l'oci nocturn. L'últim objectiu analitza interaccions de poder i interaccions dialògiques en les trajectòries de vida de les noies entrevistades, identificant els elements exclusors i transformadors que condicionen el seu comportament afectiu i sexual.

L'objecte d'estudi d'aquest treball gira entorn de la violència de gènere contra les dones joves d'entre 18 i 24 anys. La raó principal que ha motivat l'elecció d'aquesta qüestió és la incidència de la violència de gènere en la vida d'algunes dones molt properes a l'autora d'aquest treball. Al llarg de la investigació, es realitza una anàlisi científica per identificar i combatre amb evidències els components dels processos de socialització que poden afavorir l'establiment de relacions afectives i sexuals violentes entre el col·lectiu de dones examinat. A més, el projecte contribueix a engrandir el cos de la literatura científica centrat en l'estudi de la socialització preventiva de la violència de gènere. D'altra banda, es prova de verificar i contrastar la informació extreta a partir de dades bibliogràfiques amb les respostes obtingudes a través de quatre entrevistes individuals realitzades a noies d'entre 20 i 22 anys residents a Catalunya. Cal remarcar, però, que el tronc del treball s'articula al voltant de la revisió de la literatura científica i que les entrevistes són un complement addicional i supeditat totalment als resultats aconseguits mitjançant l'examinació bibliogràfica.

Així doncs, la primera secció del treball de fi de grau ofereix una revisió de la literatura científica sobre la violència de gènere, els factors que s'han identificat

com a possibles causes d'aquest fenomen i les propostes que s'han exposat per tal de reduir la incidència de les relacions afectives i sexuals violentes entre dones joves adultes. L'apartat posa èmfasi en la socialització preventiva del col·lectiu de dones joves com a principal eina i motor per canviar les narratives dominants de l'imaginari col·lectiu. Aquestes narratives sovint legitimen i justifiquen les estructures patriarcals que enforteixen la idea de masculinitat hegemònica i, en canvi, desproveeixen les dones d'un discurs d'apoderament propi que les allunyi de situacions de violència de gènere.

A nivell metodològic, la investigació combina la revisió de la literatura científica amb l'exploració de testimonis directes. A través de la revisió bibliogràfica s'han destacat aspectes rellevants relacionats amb la violència de gènere, la socialització preventiva i altres conceptes clau. Aquesta informació ha estat fonamental per establir les bases i el cos del treball i abordar les dinàmiques subjacents a les relacions afectives i sexuals de les dones entrevistades. La segona fase de la investigació ha adoptat la metodologia comunicativa a través de la realització d'entrevistes individuals a quatre dones joves adultes. L'anàlisi s'ha realitzat categoritzant les interaccions en sis àmbits diferents, i identificant-ne els elements exclusors i transformadors.

Els resultats de l'anàlisi s'ordenen en tres subapartats: amistat, amor ideal, i família; dins dels quals s'exposen els elements exclusors i transformadors pertinents, tot combinant-ho amb un gruix important d'argumentació científica, juntament amb cites textuais de les entrevistades.

El treball conclou amb una síntesi de les contribucions principals i s'argumenta la seva rellevància en el camp de la socialització preventiva de la violència de gènere.

2. Marc teòric

2.1. La violència de gènere

La definició més àmpliament acceptada de violència de gènere és l'efectuada per l'Organització de les Nacions Unides (ONU) en la seva resolució del 20 de desembre l'any 1993 (ONU, 1993) (Flecha, Puigvert i Pulido, 2004):

Article 2: S'entendrà que la violència contra la dona abasta els següents actes, encara que sense limitar-s'hi:

- a) La violència física, sexual i psicològica que es produeix a la família, inclosos els maltractaments, l'abús sexual de les nenes a casa, la violència relacionada amb la dot, la violació pel marit, la mutilació genital femenina i altres pràctiques tradicionals nocives per a la dona, els actes de violència perpetrats per altres membres de la família i la violència relacionada amb l'explotació;
- b) La violència física, sexual i psicològica perpetrada dins de la comunitat en general, incloent la violació, l'abús sexual, l'assetjament i la intimidació sexual a la feina, a institucions educatives i en altres llocs, el tràfic de dones i la prostitució forçada;
- c) La violència física, sexual i psicològica perpetrada o tolerada per l'Estat, on sigui que tingui lloc.

Aquesta definició de violència de gènere s'estén més enllà de l'àmbit intrafamiliar, tot i que també considera violència de gènere aquella perpetrada per l'home de la parella estable o del matrimoni. Tanmateix, no menciona específicament la violència de gènere de què poden ser víctimes les dones que es relacionen afectiva i sexualment amb homes de forma esporàdica i en ambients d'oci (el que es coneix com a *dating*, *hook ups* i *one-night stand*).

Així doncs, si bé la definició sobre violència de gènere de l'ONU (1993) fa referència a la violència contra la dona tant dins com fora de l'àmbit familiar, encara caldria indagar més en aquells entorns relacionals en què dones i homes es troben esporàdicament i sense tenir el nivell de compromís d'una relació de parella estable com ara les discoteques, les quals, segons Duque (2006), poden ser el punt de partida per desenvolupar relacions afectives i sexuals violentes en un futur.

2.2. Atractiu i violència

Duque, Puigvert i Valls (2008) postulen que existeix una atracció cap a la violència – fet que es veu influenciat i accentuat pels processos de socialització i les representacions de la masculinitat hegemònica als mitjans de comunicació – que influeix en la socialització de les persones adolescents a l'hora de conformar un

model d'atractiu. El seu estudi revelava que els i les adolescents acostumen a associar atractiu amb dominació i violència, i que algunes noies se senten atretes per nois que les ignoren, menyspreen i menteixen, atribuint-los característiques de poder i lideratge. A més, consideren la gelosia com un signe d'amor. Alhora, la investigació mostrava que els nois considerats "bons" i allunyats del model de masculinitat hegemònica queden descartats com a possibles parelles. Les noies els veuen només com a amics, fet que demostra que no associen ser tractades com a iguals i amb respecte amb quelcom atractiu. La recerca també explica que si les noies pensen que l'atracció és inevitable, quan una dona s'enamora d'un home que la maltracta té poques eines per sortir de la relació si no pot fer res per deixar d'estimar-lo. Quan no es té en compte la influència de les interaccions que socialitzen els i les adolescents en l'atractiu pel model de masculinitat hegemònica, s'atribueix l'atractiu a l'atzar, l'instint i la biologia. Aquestes evidències apunten al paper fonamental de la relació entre l'atractiu i la violència entre adolescents en l'explicació de les taxes de violència de gènere entre la joventut (Duque et al., 2008).

2.3.Els processos de socialització

Gómez (2004) revela que l'amor s'aprèn en la societat i s'adopten els models proporcionats pels processos de socialització, on destaca la influència dels mitjans de comunicació. Com que el model de masculinitat tradicional dominant que vincula l'atractiu amb la violència és l'hegemònic, les noies sovint el reproduïxen en les seves relacions afectives i sexuals. En ocasions, es vincula l'amor amb la intensitat emocional, l'adrenalina, les emocions fortes i el patiment, mentre que qualitats com l'amistat, la solidaritat, la comprensió i la capacitat d'escolta es relacionen amb individus considerats "no atractius" que podrien ser triats per a relacions estables, encara que sense la presència de la passió. Així ho expressa Gómez:

En internalitzar bondat com a sinònim d'estabilitat i tendresa, podem separar-la de la passió assimilant bona gent amb gent avorrida. (...) En internalitzar atracció com a sinònim de bogeria i inestabilitat i, d'aquesta forma, amb passió, podem assimilar que la gent amb "caràcter", agressiva i/o violenta és gent atractiva (Gómez, 2004: 38).

Es crea, així, una dicotomia mútuament excloent que combina la passió amb la bogeria, d'una banda, i la tendresa i l'estabilitat, de l'altra.

Adicionalment, l'autor destaca la importància d'enfocar-nos en els processos de socialització que fan que les noies prefereixin i trobin atractiva la masculinitat hegemònica per tal de dotar-los d'un nou significat que revaloritzi l'atractiu de les relacions igualitàries amb l'amistat i la solidaritat com a valors centrals, i que previngui la violència de gènere a totes les edats. Per aconseguir-ho, Gómez (2004) considera fonamental eliminar la violència de l'educació familiar, escolar i social. En aquesta línia, Duque et al. (2008) van subratllar la necessitat d'indagar en la socialització preventiva per fer front a la violència de gènere entre dones joves. Aquesta no només implica condemnar les relacions violentes, sinó també reconèixer i desposseir d'atractiu els patrons de violència presents en la societat. Cal eliminar tot atractiu que es tingui cap a la violència i, simultàniament, dotar d'atractiu la no violència i les relacions afectives i sexuals basades en el consentiment, el desig, la comunicació i el respecte mutu. A més, les autores de la investigació insisteixen, d'una banda, en la importància de promoure models masculins no violents i relacions igualitàries i, de l'altra, en socialitzar les persones de manera que concebin aquests models masculins no hegemònics com a atractius i sexualment desitjables. L'estudi també destaca el paper dels agents de socialització com la família, l'escola, els mitjans de comunicació i el grup d'iguals en la promoció de valors, comportaments no violents i relacions sanes entre el jovent per combatre la relació entre atractiu i violència a la societat.

2.4.L'amor ideal

Estudis posteriors han analitzat la concepció d'amor ideal i conclòs que es caracteritza per l'absència de violència de gènere i que no només no en genera, sinó que l'evita (Flecha i Puigvert, 2015; Burgués et al., 2015). D'acord amb Burgués et al. (2015), la qüestió no radica en tenir expectatives d'amor ideal sobre les relacions, sinó en l'elecció de les persones amb qui establim aquestes relacions. El problema resideix en escollir algú que maltracta i justificar el seu comportament apel·lant a l'amor ideal. McDaniel (2005) ha investigat les raons per les quals algunes joves desitgen mantenir relacions amb nois "bons", però acaben optant per establir vincles amb individus "idiotes" o "dolents". Aquestes dones joves perceben el noi

ideal com a un individu “divertit, enginyós, fort, segur, romàntic, emocionant, dolç i agradable” (McDaniel, 2005: 355), però associen l’atractiu amb els nois de caràcter més arriscat i conflictius. En aquest context, el noi “bo”, considerat ideal, passa a ser una meta a llarg termini. Mentre es persegueix la relació ideal, aquestes noies es socialitzen amb els nois “idiotes” i “dolents” (McDaniel, 2005) durant un període de temps, i acaben substituint atracció i adrenalina per estabilitat i tranquil·litat amb un home “bo” (Duque et al., 2008).

Per tant, el dilema no resideix en la concepció del noi i la relació en el marc de l’amor ideal, ja que aquestes relacions incorporen valors positius i es conceben lliures de violència de gènere. El veritable repte recau en l’atracció que sorgeix cap a relacions en què poden emergir manifestacions de violència de gènere. La literatura científica subratlla que qualsevol experiència afectiva i sexual influeix en les relacions posteriors (Puigvert, 2014). Així, si les joves experimenten relacions afectives i sexuals amb individus conflictius mentre cerquen el noi ideal no violent, això no les apropa a l’amor ideal, sinó que produeix l’efecte contrari.

2.5.Els models de masculinitat

Finalment, la literatura científica distingeix entre tres models de masculinitat: el model de Masculinitat Tradicional Dominant (MTD), el de Masculinitat Tradicional Oprimida (MTO) i el model de Nova Masculinitat Alternativa (NAM) (Flecha, Puigvert i Ríos, 2013).¹ En les relacions afectives i sexuals heterosexuales, els patrons convencionals de masculinitat juguen un paper clau en la perpetuació de la violència. Qualsevol forma de violència dirigida cap a les dones és exercida per individus que segueixen el model de MTD. D’altra banda, la MTO no perpetua la violència i, en moltes ocasions, els homes amb aquest tipus de masculinitat s’hi posicionen en contra, però no són considerats atractius. En canvi, la NAM – que combina la igualtat de gènere amb el desig i l’atractiu – representa el model de masculinitat que s’implica activament i ha demostrat ser més efectiu en la prevenció i lluita contra la violència de gènere (Burgués et al., 2015). No obstant això, per prevenir la violència de gènere entre les dones joves adultes cal una socialització que doti d’atractiu i promogui excitació i desig cap als homes igualitaris.

¹ Per a més informació sobre els models de masculinitat, veure Annex 1.

3. Objectius i metodologia

3.1. Objectius

El treball planteja els tres objectius següents: 1) comprendre els elements que incideixen en la socialització de les dones joves adultes i que poden incrementar la seva vulnerabilitat com a possibles víctimes de violència de gènere; 2) examinar si hi ha factors o components de risc presents en les etapes de socialització primària (com la família i l'escola) i/o secundària (com el grup d'iguals i les xarxes socials) que podrien fer més vulnerables aquestes dones en el desenvolupament de relacions afectives i sexuals violentes; i 3) identificar els elements exclusors i transformadors presents en les experiències de vida de les dones entrevistades que afecten el seu comportament afectiu i sexual amb homes.

3.2. Tècniques de recollida de la informació

Per assolir els objectius s'han realitzat dues tècniques de recollida de la informació: la primera i principal és la revisió de la literatura científica i, de manera complementària, l'entrevista en profunditat a quatre dones joves adultes.

S'han identificat revistes, articles i autors/es a través de les bases de dades Web of Science, Scopus i Google Scholar, com a recursos científics. Això assegura que la revisió de la literatura abasti una gamma diversa de perspectives i enfocaments i proporcionï una base sòlida, rigorosa i fiable per a la recollida i anàlisi de la informació.

S'han incorporat les contribucions dels articles científics publicats a les revistes més destacades en els camps de Women's Studies (com Violence Against Women, Journal of Gender Studies, Gender & Society, entre altres) i Social Sciences (com Qualitative Inquiry, International and Multidisciplinary Journal of Social Sciences, Social Science Quarterly, entre altres). La cerca d'aquests articles s'ha realitzat amb les següents paraules clau: preventive socialization, gender violence, violence against women, gender studies, gender roles, masculinities, ideal love, dating behavior, interpersonal relations, bystander intervention, critical communicative methodology, hook ups, stable relationships, violent relationships, coercive dominant discourse, peer pressure, violence victimization, intimate partner

violence, parental guidance, intergenerational transmission of violence. Els articles s'han filtrat segons els més citats.

Per identificar les autores i autors més citats a nivell mundial s'ha utilitzat el rànquing en Gender Violence de Google Scholar. Alguns d'aquests autors són Juliana Carlson, Mary Crawford, Elena Duque, Dennis E. Reidy, Ainhoa Flecha, Ramón Flecha, Jesús Gómez, Patricia Melgar, Lúdia Puigvert, Oriol Ríos, Rosa Valls.

També s'han identificat les contribucions procedents de diferents recerques finançades per convocatòries públiques i competitives de I+D a nivell internacional – com el Programa Marc de la Unió Europea “Horitzó Europa” (2021-2027) – i nacional – com el “Plan Estatal de Investigación Científica y Técnica y de Innovación (PEICTI)” des de 2013.

Els articles emprats constitueixen l'esquelet del treball, ja que contribueixen a la revisió de la literatura científica sobre violència de gènere, socialització preventiva, iniciatives educatives, amor ideal i gènere, models de masculinitat, relacions heterosexuales, rols i estereotips de gènere i models de relació afectivosexual entre el col·lectiu de dones joves adultes.

De manera complementària, el treball inclou la realització d'entrevistes individuals a quatre noies d'entre 20 i 22 anys residents a Catalunya, amb diferents trajectòries i perfils.² Amb la finalitat d'establir una relació igualitària i d'intersubjectivitat entre la persona investigada i la investigadora, l'anàlisi de la informació s'ha realitzat amb una orientació comunicativa (Gómez, Puigvert i Flecha, 2011). L'elecció de les entrevistades s'ha basat en el criteri de voluntarisme, les restriccions d'edat (tenir entre 18 i 24 anys) i el requisit d'haver-se relacionat amb homes afectiva i/o sexualment, de forma estable o esporàdica. Les entrevistades aporten informació complementària, rellevant i significativa al que apunta la literatura científica, però no representativa. Algunes han patit violència de gènere, i totes les respostes proporcionades pels quatre testimonis s'empren amb el propòsit de contrastar, complementar i/o il·lustrar la revisió de la literatura científica.

² Veure Annex 2 Figura 1.

A partir de la revisió bibliogràfica s'ha construït el guió de les entrevistes³, les quals s'han enregistrat amb els consentiments de les participants (que han signat un formulari de consentiment⁴) i s'han transcrit. A petició de les joves entrevistades, els seus noms s'han anonimitzat com a Persona 1, Persona 2, Persona 3 i Persona 4.

3.3.Tècniques d'anàlisi de la informació

D'acord amb les contribucions de la literatura científica, s'han identificat sis categories d'interacció mitjançant les quals s'ha elaborat el següent quadre d'anàlisi:

Quadre d'anàlisi de la informació

Categories	Elements exclusors	Elements transformadors
Parelles		
Amistats 1 (educació primària)		
Amistats 2 (educació secundària)		
Amistats 3 (estudis post obligatoris)		
Família		
Persones clau		

Font: elaboració pròpia

La tècnica d'anàlisi d'informació ha consistit en estudiar el discurs de les dones entrevistades i identificar elements exclusors i transformadors dins de cadascuna de les sis categories. Així, les respostes proporcionades pels testimonis s'han posat en relació amb les aportacions de la literatura científica, identificant aquells elements que les poden fer més vulnerables a patir violència de gènere (elements exclusors)

³ Veure Annex 3.

⁴ Veure Annex 4.

i aquells que les ajuden a decidir més lliurement (elements transformadors) per cadascuna de les categories.

4. Resultats

L'anàlisi ha resultat en la identificació d'elements exclusors i transformadors en els processos de socialització de les dones joves adultes. Destaquen com a elements exclusors la perpetuació del discurs dominant coercitiu, la percepció de la MTD com a model d'atractiu, el consum de drogues i alcohol, l'aïllament, la legitimació de la cultura de la violació i l'ús de la violència, la pressió de grup, la coacció i la primera relació sexoafectiva amb un home, sempre que aquesta sigui violenta. Seguidament s'aprofundeix en els elements transformadors.

4.1. Qui té un amic té un tresor

L'estudi realitzat per Racionero, Duque, Padrós i Molina (2021) subratlla com, sovint, el grup d'iguals reproduïx el discurs dominant coercitiu, és a dir, aquell que socialitza en l'atracció cap a la violència i, en canvi, despulla d'atractiu els homes que no són violents i busquen formar relacions igualitàries. Aquest model d'atracció influeix en els processos de socialització de les adolescents heterosexuals durant la seva iniciació en les relacions afectives i sexuals i pot contribuir a reforçar les narratives que afavoreixen l'establiment de relacions violentes.

Altres autores subratllen que la connexió entre atracció i violència pot augmentar el risc de ser víctima de violència de gènere en el futur (Flecha, Gelsthorpe, Puigvert i Soler, 2019). D'acord amb la literatura científica, el discurs dominant coercitiu perpetua la doble moral en les relacions heterosexuals afectives i/o sexuals. Com explica una de les joves entrevistades, generalment les adolescents prefereixen els nois no violents per a relacions estables, mentre que aquells amb actituds i comportaments violents destaquen com a opcions predilectes per a trobades casuals. "Quan era més joveneta m'agradaven més els nois més agressius, m'agradava molt la gent competitiva. (...) Abans sí que crec que m'agradaven més el que es consideraria "chico malo". (...) M'agradava més això i aquesta actitud una mica rebel, saps?" (P1).

Conseqüentment, moltes noies podrien no considerar les relacions esporàdiques amb homes violents com a situacions perilloses, fet que incrementaria el risc de victimització en aquestes relacions. Si, a més, hi ha acceptació per part del grup d'iguals de la cultura de la violació i l'ús de la violència, això contribueix a l'establiment de relacions afectives i sexuals violentes. Per això, és fonamental desafiar el discurs dominant coercitiu i promoure models alternatius d'atracció que prioritzin relacions apassionades i lliures de violència. Aconseguir-ho implica plantejar un discurs alternatiu dins dels diferents espais de diàleg i interacció en què es socialitzen els i les joves, incorporant el "llenguatge del desig" i desmuntant el vincle entre l'atracció i la violència (Flecha et al., 2019).

El grup d'iguals influeix també a l'hora de decidir iniciar relacions sexuals i afectives. Tant és així que les adolescents podrien sentir-se pressionades a iniciar relacions amb homes per qui no se senten atretes, incrementant el risc d'involucrar-se en relacions insatisfactòries i insanes (Duque et al., 2021). Això queda palès en algunes de les respostes de les entrevistades: "En alguna festa m'he sentit pressionada a liar-me amb algú. I tinc moltes amigues que ho han fet també" (P1); "Sí que m'he enrotllat amb un home per coacció de grup a fer-ho encara que no m'hi sentís atreta." (P3).

Segons Duque et al. (2021), les interaccions amb el grup d'iguals, per sobre d'altres agents socialitzadors, constitueixen un element puntal en la configuració de les actituds dels i les adolescents envers la violència i la igualtat de gènere, cosa que influeix significativament en la selecció de parelles per a les relacions futures.

Tanmateix, les amistats també poden jugar un paper clau en la protecció i prevenció d'experiències afectives i sexuals violentes entre dones i homes. Autores com Blayney et al. (2020) subratllen la importància de la *bystander intervention* per part de les amistats de la víctima. La protecció de la víctima davant de situacions violentes resulta més efectiva i fructuosa quan aquesta confia en el seu grup d'iguals perquè intervingui i es mobilitzi per blindar-la del seu agressor. Així ho constata una de les joves entrevistades: "Les meves amistats m'han ajudat quan els he parlat d'experiències sexuals i afectives violentes amb homes. Parlant d'això amb amics i amigues m'he adonat que potser no calia mantenir aquell tipus de relacions" (P3).

Les amistats de la víctima, gràcies a la seva comprensió més profunda de les necessitats, preferències i estil de comunicació de la persona, poden oferir una ajuda ajustada i constructiva. En canvi, deixar la *bystander intervention* únicament en mans d'espectadors i testimonis amb qui la víctima no té una relació estreta presenta limitacions a l'hora de prevenir i abordar casos de victimització sexual. Més concretament, la manca de vincle personal podria fer que els testimonis sense una relació pròxima amb la víctima malinterpretessin situacions o trobessin dificultats per percebre signes de malestar.

Blayney et al. (2020) també indiquen que els testimonis tenen més probabilitats d'intervenir quan perceben una relació personal estreta amb la possible víctima. Sense aquest lligam personal, la sensació de responsabilitat podria veure's reduïda, amb testimonis assumint que altres intervindran, diluint així la responsabilitat individual.

Tot i que existeixen barreres que poden reduir l'eficàcia d'aquest tipus d'intervencions⁵, els programes que engloben la *bystander intervention* són fonamentals per prevenir la victimització sexual. D'acord amb Blayney et al. (2020), la inclusió de les amistats de la víctima pot potenciar significativament l'efectivitat i impacte de les intervencions, ja que es parteix de relacions existents, confiança i comprensió del context social. Finalment, les autores proposen intervencions que proporcionin una formació que capaciti les amistats de la víctima per saber com actuar per prevenir i/o abordar casos de violència de gènere, convertint-se, així, de *bystanders* a *upstanders*. Aquests, en un context de violència de gènere, actuen per prevenir, abordar i ajudar les víctimes. Per fer-ho, qüestionen les normes culturals que fomenten comportaments perjudicials, advoquen per canvis legislatius, proporcionen intervenció directa i ofereixen suport emocional a les dones. A més d'empoderar les supervivents i responsabilitzar els agressors, els *upstanders* també creen entorns més segurs i inclusius, així com fomenten una cultura d'empatia, respecte, igualtat de gènere i prevenció de la violència (Puigvert, Soler i Vidu, 2022).

⁵ Per a més informació sobre les limitacions, veure Annex 5.

4.2.L'amor ideal no mata

La literatura científica subratlla que qualsevol experiència afectiva i sexual influeix en les relacions posteriors (Gómez, 2004; Puigvert, 2014). Quan la primera relació és violenta, socialitza la dona en l'atracció cap a la violència i marca un precedent pel futur. En altres paraules, associar l'amor amb la passió desmesurada i el dolor afavoreix buscar això mateix en relacions futures, identificant la passió sexoafectiva amb homes violents que responen al model de masculinitat tradicional dominant. Així ho assenyalen dues de les joves entrevistades:

A nosaltres ens atrau més el perfil de “macho alfa” que no una persona coherent i sensata. Crec que la majoria de dones busquem en un home com adrenalina, algú que trenqui amb els esquemes, que faci coses diferents, que sigui súper actiu (P3).

“Com a mi de més jove m'atreien més els nois dolents o una mica més grans, doncs potser deixava de veure persones que m'haguessin tractat millor i, per tant, no vaig sortir amb ells i vaig sortir amb aquests” (P1).

Monteiro i Taquette (2019) afirmen que els i les joves que experimenten o perpetren violència en les seves relacions de parella estan en risc de repetir el patró de violència en les seves relacions futures. De la mateixa manera que els i les adolescents que presencien o viuen relacions violentes poden arribar a normalitzar la violència en les relacions, les noies víctimes de violència de gènere durant l'adolescència tendeixen a presentar problemes de confiança en les seves relacions afectives i sexuals futures, cosa que minva la seva capacitat de formar vincles segurs i sans.

D'altra banda, Fonte, Giger, Guignard, Lelaurain i Lo Monaco (2018) subratllen que si l'amor ideal no es problematitza, aquest legitima els comportaments violents i possessius dins d'una relació heterosexual afectiva i/o sexual, ja que els considera una expressió d'amor o un indicador d'intimitat i proximitat dins de la parella. Això contribueix a l'acceptació i perpetració de violència de gènere en les relacions afectives i sexuals entre homes i dones. Segons aquest article, és possible que les noies que creuen en l'amor ideal justifiquin els comportaments violents de les seves parelles en base al fet que experimenten emocions fortes o estan “massa

enamorats”. Aquesta premissa provoca que les víctimes de violència de gènere excusin i perdonin els seus agressors. A més, la normalització de la violència dins del context de l’amor ideal pot dificultar a les víctimes deixar els homes violents amb qui mantenen una relació. D’acord amb Fonte et al. (2018), creure en l’amor ideal pot generar dependència emocional per part de la dona, que els agressors poden aprofitar per mantenir el control i domini sobre la relació.

González i Santana (2001) afirmen que aquelles dones que adopten el mite que amb amor poden vèncer qualsevol dificultat en la relació i que han de ser capaces de canviar la seva parella (encara que aquesta sigui un maltractador) tenen més probabilitats de ser víctimes de violència de gènere i tolerar-la. Consideren la relació de parella com el més important de les seves vides, i entenen la ruptura com un fracàs, en comptes de la possibilitat d’una vida millor. Persisteixen en relacions violentes amb la falsa creença que violència i amor són compatibles i, fins i tot, que determinats comportaments violents són una manifestació d’amor, justificant els maltractaments com a expressions d’amor.

Nogensmenys, Arandia, Girbés, Serrano i Yuste (2014) expliquen que la vinculació entre amor ideal i violència de gènere no té fonament científic. L’article constata com la comparació de les vivències del jovent amb dades científiques contribueix a desmentir una relació causal entre amor ideal i violència de gènere. Segons les autores, la interacció activa entre les experiències dels i les adolescents i les aportacions científiques reforça la prevenció de violència de gènere entre aquest grup.

Segons Burgués et al. (2015), fomentar la idea d’amor ideal implica promoure relacions basades en el respecte, la diversitat i l’absència de violència de gènere. I és que quan s’ha preguntat a les entrevistades com descriuen una història d’amor ideal, la defineixen com a “Respectuosa, carinyosa” (P4) o “Jo diria que respecte el més important de tots. La comunicació és súper important” (P3). Així doncs, la socialització entorn del desig d’assolir l’ “amor ideal” contribueix a la prevenció de la violència de gènere en combinar l’absència d’aquesta amb la llibertat sexual i la llibertat d’elecció en les relacions.

4.3.La família com a xarxa protectora

Segons Kemmelmeier, Maker i Peterson (1998), el trauma i l'impacte psicològic de l'exposició a la violència entre progenitors poden influir en com els fills/es gestionen i responen al conflicte i la intimitat en les seves relacions adultes. Per exemple, la naturalització i banalització de la violència per part de la família dificulta que les dones joves s'identifiquin com a víctimes de maltractament per part d'homes amb qui es relacionen.

D'acord amb Gil, Lloret i Pujal (2007), créixer en un entorn familiar impregnat de conductes violentes constitueix un factor de risc social, ja que desmantella i desacredita la família com a espai de seguretat, protecció i afecte, fet que impacta negativament en el desenvolupament saludable de tots els membres de l'àmbit familiar.

Aquestes dinàmiques s'entreveuen en el que explica una de les joves entrevistades respecte a les influències que ha percebut de la seva família pel que fa a les relacions afectives i sexuals amb homes:

Tòxiques, dolentes, horribles. Jo crec que les meves parts que tenen por a l'amor em venen de la meva família i, especialment, de la meva mare. La meva mare m'ha traumatitzat i tinc clar que no imitaré les seves passes. Ella ha patit violència de gènere i això també s'ha acabat transmetent als fills (P1).

Askeland, Evang i Heir (2011); Widom i Wilson (2014) descriuen el fenomen de la transmissió intergeneracional de la violència com una de les conseqüències que poden experimentar les persones que han presenciat situacions de violència domèstica durant la infància i l'adolescència. D'una banda, dones que han estat testimonis de conflictes físics entre els seus progenitors i han experimentat abusos poden incorporar aquests comportaments i actituds fins al punt d'establir relacions abusives o perpetuar-les a les seves relacions futures (Kemmelmeier et al., 1998). Aquest és el cas d'una de les entrevistades: "He vist en persones molt properes a mi idealitzar la disfuncionalitat i els comportaments violents, i això em va portar a fer-ho també en la primera relació seriosa que vaig tenir, en què vaig patir violència de gènere" (P1).

Però, d'altra banda, els progenitors també tenen la capacitat de posar en dubte les dinàmiques relacionals adoptades pels seus fills/es, així com poden guiar amb l'exemple d'una relació afectiva i sexual sana basada en el respecte, la igualtat, l'empatia i la comunicació. Tal com diu una altra entrevistada: "Els meus pares m'han ensenyat que en una relació cal respecte i confiança i que ha de ser una relació sana" (P4). El rebuig als estereotips de gènere tradicionals que perpetuen la violència i la desigualtat fomenta valors de respecte, empatia i igualtat dins de l'àmbit familiar. D'acord amb Duque et al. (2021), la comunicació entre pares i fills/es és fonamental, ja que els progenitors poden exercir d'agents de socialització preventiva en situacions de coacció i violència.

Letendre (2007), per exemple, indica que l'establiment d'un diàleg matern-filial en què la mare comparteix les seves experiències difícils amb les filles és una forma de conscienciar-les i protegir-les contra l'abús i la violència. Aquesta pràctica ajuda les noies a gestionar de manera sana les seves emocions i interaccions socials, així com a expressar les seves necessitats assertivament. A més, aquests models a seguir de figures femenines afavoreixen la creació d'un entorn segur en què les noies poden gestionar el conflicte i protegir-se de comportaments violents. Pel que fa a la figura del pare, alguns estudis associen una criança responsable i de bona qualitat per part dels pares amb comportaments sexuals més saludables per part de les seves filles adolescents (Ream i Savin, 2005; Coley, Votruba-Drzal i Schindler, 2009). Segons Alleyne, Clark, Cryer, Grinnell i Quinn (2016), una relació positiva entre pares i filles pot conduir a una disminució dels comportaments sexuals de risc entre aquestes últimes. Així, comptar amb el suport emocional parental proporciona als fills/es un espai segur on compartir experiències i preocupacions vinculades a les relacions i la violència de gènere, capacitant-los per prendre decisions informades i saludables.

Finalment, els progenitors poden examinar i intentar corregir la influència que els missatges dels mitjans de comunicació exerceixen sobre els seus fills/es. D'aquesta manera, poden ajudar-los a identificar i rebutjar aquella informació còmplice del sistema patriarcal que justifica i legitima la violència contra les dones (Duque et al., 2021). Amb tot, la família i, més concretament, els progenitors tenen la capacitat d'actuar com agents de socialització preventiva de la violència de gènere i educar

en l'atracció cap al respecte i les relacions heterosexuales afectives i sexuals igualitàries.

5. Conclusions

Aquest treball ha permès una comprensió profunda i científica dels factors que poden afavorir l'establiment de relacions heterosexuales afectives i/o sexuals violentes (estables o esporàdiques) en dones d'entre 18 i 24 anys.

Partint de la revisió de la literatura científica, s'ha constatat que l'amor i l'atractiu es construeixen socialment en un procés format per agents de socialització com el grup d'iguals, els mitjans de comunicació, les xarxes socials, la família, els centres d'estudis, l'oci nocturn i les experiències afectives-sexuals. Les interaccions d'una persona amb el seu voltant contribueixen a conformar la idea que aquesta té sobre l'amor i l'atractiu, així com influeixen en les seves actituds i relacions. Per això, d'acord amb la literatura científica revisada, quan les primeres experiències afectivosexuals d'una dona són violentes, aquesta es socialitza en un model d'atracció cap a individus que reproduïxen relacions basades en la violència, fet que la farà més vulnerable a patir violència de gènere en situacions futures.

Així, un element clau per entendre la violència de gènere és el vincle fabricat socialment que existeix entre atracció i violència en les relacions heterosexuales. La influència dels mitjans de comunicació en la percepció de la masculinitat tradicional dominant com a model d'atractiu hi té molt a dir, així com també el discurs dominant coercitiu que sovint es perpetua en el grup d'iguals. Conseqüentment, el treball subratlla la importància de socialitzar dones i homes en models de masculinitat i atractiu basats en la concepció d'amor ideal que combinin amor, respecte mutu, desig, amistat i absència de violència.

Des d'un punt de vista teòric, aquest projecte ha contribuït al coneixement dels factors socials i culturals que condicionen la concepció de les relacions heterosexuales afectives i sexuals en dones joves adultes. S'han analitzat la definició de violència de gènere de les Nacions Unides, els models de masculinitat, els agents socialitzadors i la importància de l'amistat, la família i les persones clau en la construcció de les percepcions sobre les relacions de parella, entre altres.

Si bé inicialment es volia investigar també sobre les xarxes socials, aquest aspecte s'ha detectat com una limitació del present estudi. Això implica que caldria revisar més literatura científica sobre els missatges i la influència de les xarxes socials, fet que constituiria una nova investigació diferent de l'actual.

A nivell empíric, l'estudi ha proporcionat una millora de la comprensió sobre com les dinàmiques de socialització poden incidir en la prevenció o perpetuació de la violència de gènere en les dones joves adultes. La combinació de la revisió de literatura científica amb entrevistes a quatre noies ha permès identificar alguns elements exclusors – tals com el consum de drogues i alcohol o l'aïllament – i transformadors – tals com l'amistat, l'amor o la família – presents en les relacions afectives i sexuals del col·lectiu de dones examinat. La metodologia utilitzada ha facilitat aprofundir en l'enteniment de les variables que poden repercutir en les relacions heterosexuals de les participants.

Aquest treball aporta contribucions rellevants en el camp de la socialització preventiva de la violència de gènere. Principalment, destaca la necessitat d'erotitzar patrons d'atracció alternatius que fomentin relacions igualitàries i lliures de violència, desafiant el discurs dominant coercitiu. Per fer-ho, les campanyes de prevenció han de prendre en consideració les percepcions dels i les adolescents sobre les relacions heterosexuals per evitar la revictimització de les dones joves que ja han patit violència de gènere. Simultàniament, és important promoure relacions basades en el respecte i la igualtat des de les etapes primerenques de la vida per prevenir la violència de gènere i contribuir a la construcció d'una societat més justa i igualitària.

Bibliografia i referències

Alleyne-Green, B., Grinnell-Davis, C., Clark, T. T., Quinn, C. R., i Cryer-Coupet, Q. R. (2016). Father Involvement, Dating Violence, and Sexual Risk Behaviors Among a National Sample of Adolescent Females. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(5), 810-830. <https://doi.org/10.1177/0886260514556762>.

Alonso Olea, M. J., Mariño Fernández, R., i Rué Rosell, L. (2012). El espejismo del ascenso en la socialización de la violencia de género. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 26(1), 75-88.

Askeland, I. R., Evang, A., i Heir, T. (2011). Association of violence against partner and former victim experiences: a sample of clients voluntarily attending therapy. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(6), 1095–1110. <https://doi.org/10.1177/0886260510368152>.

Blayney, J. A., Jenzer, T., Read, J. P., Livingston, J., Testa, M., i Carroll, Q. (2020). A Qualitative Study on Friends and the Social Context of Sexual Victimization: Implications for Campus-Based Interventions. *Violence Against Women*, 27(11), 2092-2110. <https://doi.org/10.1177/1077801220954277>.

Blayney, J. A., Jenzer, T., Jaffe, A. E., Carroll, Q., i Read, J. P. (2022). Friends-Based Protective Strategies and Unwanted Sexual Experiences: A Daily Diary Examination of First Year College Women. *Psychology of Women Quarterly*, 46(2), 162-175. <https://doi.org/10.1177/03616843221085219>.

Bosch, E., Ferrer, V. A., García, M. E., Ramis, M. C., Mas, M. C., Navarro, C., i Torrens, G. (2004-2007). *Del mito del amor romántico a la violencia contra las mujeres en la pareja*. Madrid: Estudios e Investigaciones, Instituto de la Mujer. <https://www.inmujeres.gob.es/publicacioneselectronicas/documentacion/Documentos/DE0055.pdf>.

Brannon, R. (1985). Dimensions of the male sex role in America. A. A. G. Sargent (Ed.), *Beyond sex roles* (Segona edició, 296-316). St. Paul, MN: West.

Bronfenbrenner, U. (1987). *La ecología del desarrollo humano. Experimentos en entornos naturales y diseñados*. Barcelona: Paidós Ibérica.

Burgess, A. W., i Crowell, N. A. (Ed.). (1996). *Understanding violence against women*. National Academies Press.

Burgués, A., Castro, M., Catalin, L., Cortés, M., Duque, E., Flecha, R., Giner, E., ... Villarejo, B., i CREA, Universitat de Barcelona. (2015). *IDEALOVE&NAM. Socialización preventiva de la violencia de género*. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Secretaría de Estado de Educación, Formación Profesional y Universidades, Centro Nacional de Innovación e Investigación Educativa (CNIIE). https://www.libreria.educacion.gob.es/libro/idealove-nam-socializacion-preventiva-de-la-violencia-de-genero_180461/.

Coley, R., Votruba-Drzal, E., i Schindler, H. (2009). Fathers' and mothers' parenting predicting and responding to adolescent sexual risk behaviors. *Child Development*, 80(3), 808-827. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2009.01299.x>.

Corsi, J. (1994). *Violencia familiar. Una mirada interdisciplinaria sobre un grave problema social*. Buenos Aires: Paidós Ibérica.

Darley, J. M., i Latané, B. (1968). Bystander intervention in emergencies: Diffusion of responsibility. *Journal of Personality and Social Psychology*, 8(4, Pt.1), 377-383. <https://doi.org/10.1037/h0025589>.

Duque, E. (2006). *Aprendiendo para el amor o para la violencia. Las relaciones en las discotecas*. Barcelona: El Roure.

Duque, E. (2010-2011). *Miratge de l'ascens i amor ideal. Noves propostes preventives de la violència masclista*. Barcelona: Institut Català de les Dones (ICD).

Flecha, A., Puigvert, L., i Pulido, C. (2004). Educación en valores para la prevención de la violencia de género en los institutos de educación secundaria. *XI Conferencia de Sociología de la Educación*. Universitat de Barcelona.

Flecha, A., Puigvert, L., i Redondo, G. (2005). Socialización preventiva de la violencia de género. *Feminismo/s*, 6, 107-120. <https://doi.org/10.14198/fem.2005.6.08>.

Flecha, R., i Puigvert, L. (14 de juliol de 2015). *Respuesta: Crítica al amor romántico: sin fundamento científico.* AMIE. <https://amieedu.org/debate/index.php?topic=101.msg492#new>.

Flecha, R., Puigvert, L., i Ríos, O. (2013). The new alternative masculinities and the overcoming of gender violence. *International and Multidisciplinary Journal of Social Sciences*, 2(1), 88-113. <https://doi.org/10.4471/rimcis.2013.14>.

Foshee, V. A., McNaughton Reyes, H. L., Chen, M. S., Ennett, S. T., Basile, K. C., DeGue, S., Vivolo-Kantor, A. M., Moracco, K. E., i Bowling, J. M. (2016). Shared Risk Factors for the Perpetration of Physical Dating Violence, Bullying, and Sexual Harassment Among Adolescents Exposed to Domestic Violence. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(4), 672–686. <https://doi.org/10.1007/s10964-015-0404-Z>.

Generalitat de Catalunya. (2021). *Enquesta de violència masclista a Catalunya. Edició 2021.* Departament d'Interior. https://interior.gencat.cat/web/.content/home/010_el_departament/publicacions/seguetat/estudis_i_enquestes/enquesta_de_violencia_masclista/Queestionari-definitiu-EVMC21.pdf.

Generalitat de Catalunya, i Institut Català de les Dones. (2015). *Projecte de formació per a la prevenció de la violència masclista: material didàctic.* Departament de Benestar Social i Família. Barcelona: Institut Català de les Dones. https://dixit.gencat.cat/web/.content/home/04recursos/02publicacions/02publicacions_de_bsf/07dones/violencia_masclista_estimar/violencia_masclista_estimar.pdf

Gil Rodríguez, E. P., Lloret Ayter, I., i Pujal Llombart, M. (2007). *La violencia de género.* Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya (UOC). <http://hdl.handle.net/10609/111126>.

Gómez, A., Puigvert, L., i Flecha, R. (2011). Critical Communicative Methodology: Informing Real Social Transformation Through Research. *Qualitative Inquiry*, 17(3), 235-245. <https://doi.org/10.1177/1077800410397802>.

Gómez, J. (2004). *El amor en la sociedad del riesgo. Una tentativa educativa.* Barcelona: El Roure.

Gómez, J. (2015). *Radical Love: A revolution for the 21st century*. Nova York: Peter Lang.

González, R., i Santana, J. D. (2001). *Violencia en parejas jóvenes. Análisis y prevención*. Madrid: Pirámide.

Latané, B., i Darley, J. (1970). *The unresponsive bystander: Why doesn't he help?* Nova York: Appleton-Century Crofts.

Lelaurain, S., Fonte, D., Giger, J. C., Guignard, S., i Lo Monaco, G. (2018). Legitimizing Intimate Partner Violence: The Role of Romantic Love and the Mediating Effect of Patriarchal Ideologies. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(13-14), 6351–6368. <https://doi.org/10.1177/0886260518818427>.

Letendre, J. (2007). “Sugar and Spice But NoT Always Nice”: Gender Socialization and its Impact on Development and Maintenance of Aggression in Adolescent Girls. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 24, 353-368. <https://doi.org/10.1007/s10560-007-0088-7>.

López de Aguilera, A., Melgar, P., Torras-Gómez, E., i Gutiérrez-Fernández, N. (2021). The Consequences of Disdainful Hook-Ups for Later Egalitarian Relationships of Girls. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(18), 9521. <https://doi.org/10.3390/ijerph18189521>.

Maker, A. H., Kemmelmeier, M., i Peterson, C. (1998). Long-term psychological consequences in women of witnessing parental physical conflict and experiencing abuse in childhood. *Journal of Interpersonal Violence*, 13(5), 574-589. <https://doi.org/10.1177/08862609801300500>.

McDaniel, A. (2005). Young women's dating behavior: Why/why not date a nice guy? *Sex Roles: A Journal of Research*, 53(5-6), 347-359. <https://doi.org/10.1007/s11199-005-6758-z>.

O'Neil, J. M. (1981). Patterns of gender role conflict and strain: Sexism and fear of femininity in men's lives. *Personnel and Guidance Journal*, 60(4), 203-210. <https://doi.org/10.1002/j.2164-4918.1981.tb00282.x>.

O'Neil, J. M. (2008). Summarizing 25 years of research on men's gender role conflict using the Gender Role Conflict Scale: New research paradigms and clinical implications. *The Counseling Psychologist*, 36(3), 358-445. <https://doi.org/10.1177/0011000008317057>.

Organització de les Nacions Unides (ONU). (1981). Resolució 36/28 de 1981 [Assemblea General]. Año Internacional de la Juventud: Participación, Desarrollo, Paz. 13 de novembre de 1981.

Organització de les Nacions Unides (ONU). (1993). Resolució 48/104 de 1993 [Assemblea General]. Declaración sobre la eliminación de la violencia contra la mujer. 20 de diciembre de 1993.

Puigvert, L. (2014). Preventive socialization of gender violence: Moving forward using the communicative methodology of research. *Qualitative Inquiry*, 20(7), 839-843. <https://doi.org/10.1177/1077800414537221>.

Puigvert, L., Gelsthorpe, L., Soler-Gallart, M., i Flecha, R. (2019). Girls' perceptions of boys with violent attitudes and behaviours, and of sexual attraction. *Palgrave Communications*, 5(56). <https://doi.org/10.1057/s41599-019-0262-5>.

Puigvert, L., Soler-Gallart, M., i Vidu, A. (2022). From Bystanders to Upstanders: Supporters and Key Informants for Victims of Gender Violence. *International journal of environmental research and public health*, 19(14), 8521. <https://doi.org/10.3390/ijerph19148521>.

Racionero-Plaza, S., Duque, E., Padrós, M., i Molina Roldán, S. (2021). "Your Friends Do Matter": Peer Group Talk in Adolescence and Gender Violence Victimization. *Children*, 8(2), 65. <https://doi.org/10.3390/children8020065>.

Ream, G., i Savin-Williams, R. (2005). Reciprocal associations between adolescent sexual activity and quality of youth-parent interactions. *Journal of Family Psychology*, 19(2), 171-179. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.19.2.171>.

Taquette, S. R., i Monteiro, D. L. M. (2019). Causes and consequences of adolescent dating violence: a systematic review. *Journal of Injury & Violence Research*, 11(2), 137-147.

https://www.researchgate.net/publication/338738715_Causes_and_consequences_of_adolescent_dating_violence_a_systematic_review.

Torras-Gómez, E., Puigvert, L., Aiello, E., i Khalfaoui, A. (2020). Our Right to the Pleasure of Falling in Love. *Frontiers in Psychology*, 10, 3068. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.03068>.

Valls, R., Puigvert, L., i Duque, E. (2008). Gender Violence Among Teenagers: Socialization and Prevention. *Violence Against Women*, 14(7), 759-785. <https://doi.org/10.1177/1077801208320365>.

Widom, C.S., i Wilson, H.W. (2014). Intergenerational Transmission of Violence. A Lindert, J., i Levav, I. (Ed.), *Violence and Mental Health: Its manifold faces* (27-45). Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-017-8999-8_2.

Yuste, M., Serrano, M. A., Gírbés, S., i Arandia, M. (2014). Romantic Love and Gender Violence: Clarifying Misunderstandings Through Communicative Organization of the Research. *Qualitative Inquiry*, 20(7), 850-855. <https://doi.org/10.1177/1077800414537206>.

Annexos

Annex 1. Els models de masculinitat

En el cas del model MTD, estariem parlant d'homes que practiquen relacions basades en el poder i la dominació, i que sovint reprimeixen les seves emocions per mantenir el seu domini. El concepte de masculinitat hegemònica, segons Brannon (1985), implica quatre elements fonamentals: evitar ser considerat femení, buscar estatus, limitar l'expressió emocional i ser audaç i agressiu. O'Neil (1981, 2008) afegeix sis dimensions al plantejament de Brannon (1985), i inclou la limitació de les emocions, la cerca del control, el poder i la competència, l'homofòbia, la restricció del comportament sexual i afectiu, l'obsessió per l'èxit i el consum intensiu de tabac i alcohol. Quant a la sexualitat, diversos autors senyalen que els MTD emfatitzen l'heterosexualitat, la rapidesa i tractar les dones com a objectes i meres conquestes. També mostren una falta d'empatia cap a les dones, i les utilitzen per augmentar el seu estatus dins de la jerarquia de la masculinitat dominant. Això pot generar el fenomen conegut com a "miratge de l'ascens" (Alonso, Mariño i Rué, 2012), que té lloc quan una dona inicia una relació amb un MTD, creient que el seu estatus augmentarà com a conseqüència de l'associació amb un home "admirat", però finalment perd estatus i es converteix en objecte de burla i menyspreu. Pel que fa als individus socialitzats en el model de MTO, ens trobaríem amb homes que, si bé no són agressius ni sexistes i participen en les tasques domèstiques, no són prou atractius com a alternatives als MTD que, a més, oprimeixen els MTO (Flecha et al., 2013). Mentre que els MTO es centren en valors ètics promoguts per agents de socialització com la família i l'escola, els MTD controlen l'atracció i el desig a través del llenguatge. A més, els MTO sovint s'intenten convertir en MTD (Flecha et al., 2013), per la qual cosa perpetuen el sistema patriarcal i són còmplices dels comportaments violents dels MTD. Finalment, els homes del model NAM comparteixen la capacitat de combinar la igualtat de gènere amb el desig i l'atractiu (Flecha et al., 2013). Aquesta barreja simultània entre igualtat i atractiu és el que els diferencia de les masculinitats tradicionals, ja que els MTD presenten atractiu però no igualtat, i els MTO presenten igualtat, però no atractiu. Segons Flecha et al. (2013), l'ús del llenguatge del desig és essencial per aconseguir que la igualtat es percebi com a atractiva. A més, l'amistat també té un rol important en aquest procés,

ja que fa palesos els valors de solidaritat i igualtat (Gómez, 2004, 2015), fet que permet que els NAM siguin més atractius en comparació amb els valors de dominació i violència representats pels MTD.

Annex 2. Taula anonimitzada de sistematització de les dades de les dones entrevistades

Figura 1.

Codi	Perfil
Persona 1 (P1)	22 anys. Estudiant d'un grau universitari en l'àmbit social. Té arrels llatinoamericanes. Viu en una ciutat mitjana de Catalunya.
Persona 2 (P2)	21 anys. Estudiant d'un grau universitari en l'àmbit social. És procedent de l'Europa de l'est. Viu en una ciutat gran de Catalunya.
Persona 3 (P3)	20 anys. Estudiant de segon de batxillerat. Viu en una ciutat petita de Catalunya.
Persona 4 (P4)	22 anys. Estudiant d'un grau universitari en l'àmbit científic. Viu en una ciutat gran de Catalunya.

Font: elaboració pròpia

Annex 3. Guió d'entrevista

L'entrevista consta de quatre blocs diferenciats: el primer pretén discernir la concepció que les persones investigades tenen sobre el vincle entre amor ideal i violència de gènere. El següent bloc aprofundeix en la trajectòria de les relacions heterosexuals afectives i sexuals de les dones, així com en les seves preferències relacionals i percepcions sobre l'atracció. El tercer bloc gira entorn dels models de masculinitat i la seva contribució en la violència de gènere. L'últim apartat fa referència a la influència que els agents socialitzadors (centres d'estudis, feina, grup d'iguals, família, xarxes socials i oci nocturn) exerceixen sobre com les dones entrevistades es relacionen amb els homes.

Qüestionari

Informació general:

- Edat
- Sexe
- Lloc de residència
- Nivell d'estudis finalitzats

Bloc I. Amor ideal i violència de gènere. Imaginari social

- Què entens per “amor ideal”?
- Creus en la possibilitat de construir una relació d'amor ideal? Per què sí o per què no?
- Quins poden ser els motius pels quals la creença en l'amor ideal disminueix o desapareix per complet?
- Amb quins adjectius descrius una història d'amor ideal?
- Defineix el teu home ideal.
- Si bé els estudis científics indiquen el contrari, d'acord amb les teves vivències, penses que existeix una vinculació entre amor ideal i violència de gènere?

- L'amor ideal mata?
- Has mantingut i/o mantens alguna relació d'amor ideal amb homes? Si és que sí, has patit algun tipus de violència/maltractament dins d'aquesta relació?

Bloc II. Relacions, percepcions sobre l'atracció i preferències relacionals

- Com va ser la teva primera interacció afectiva/sentimental (estable o esporàdica) amb un home?
 - Descriu l'home.
- Com va ser la teva primera relació sexual (estable o esporàdica) amb un home?
 - Descriu l'home.
 - Què vas fer després? Ho vas compartir amb algú? Si és així, com van reaccionar les persones amb qui ho vas compartir?
- En què et fixes a l'hora d'escollir un home amb qui mantenir relacions sexuals (estables o esporàdiques)?
- En què et fixes a l'hora d'escollir un home amb qui mantenir relacions afectives/sentimentals (estables o esporàdiques)?
- Què és el que (més) t'atrau en un home?
 - Sempre t'han atret aquestes característiques en un home?
- T'has enrotllat amb un home
 - per quedar bé?
 - cedint a pressions?
 - estant beguda i/o drogada?
 - per coacció de grup a enrotllar-t'hi encara que no t'hi sentissis atreta?

- Si és així, què han fet les teves amistats? T'han ajudat? T'han deixat sola?
- Consideres que controles de qui t'enamores?
- Creus que tens agència per discernir si la situació relacional en què et trobes es correspon o no amb el teu ideal o, per contra, creus que l'amor et cega i t'anul·la aquesta capacitat (almenys temporalment)?
- Tendeixes a idealitzar l'home amb qui mantens una relació (estable o esporàdica), malgrat que aquest mostri comportaments i actituds no desitjats per tu?
- Comparteixes la idea que un home amb actituds violentes cap a tu amb qui mantens una relació afectiva i/o sexual (estable o esporàdica) té la voluntat i la capacitat de canvi?
- T'has trobat amb alguna d'aquestes situacions violentes, d'abús i/o de control en les teves relacions afectives i/o sexuals (estables o esporàdiques) amb homes?:
 - Controlar què fas en cada moment
 - Controlar-te a través del mòbil i les xarxes socials
 - Exigir-te saber amb qui i on estàs
 - Manifestar gelosia i tractar-te de manera possessiva
 - Limitar-te les relacions amb la família o les amistats
 - Deixar-te de parlar, ignorar-te o tractar-te amb indiferència durant dies
 - Insultar-te, ofendre't, ridiculitzar-te, humiliar-te, desacreditar-te
 - Menysprear-te sistemàticament, desvalorar que el fas
 - No tenir en compte la teva opinió, ignorar-te, no deixar-te decidir coses

- Imposar-te la manera de vestir, pentinar, comportar-te en públic
- Assetjar-te a través de trucades, missatges, correus electrònics
- Violència física (empènyer, agafar violentament, llençar objectes contra tu, pegar, agredir físicament)
- Forçar-te (amb violència o sense) a tenir relacions sexuals
- Insistir-te, pressionar-te, amenaçar-te, fer-te xantatge emocional... per mantenir relacions sexuals encara que no vulguis
- Mantenir relacions sexuals no consentides
- Amençar-te per fer-te sentir por
- Intimidar-te o amenaçar-te amb algun objecte, com un ganivet
- Difondre imatges o informació sense el teu consentiment
- Negar-te l'accés a recursos, com per exemple econòmics
- Creus haver estat víctima de maltractaments i de violència de gènere en alguna de les teves relacions afectives i/o sexuals (estables o esporàdiques) amb homes?

Bloc III. Models de masculinitat

- Quines consideres que són les característiques pròpies d'un home considerat socialment atractiu?
- Coneixes o saps d'homes que tractin malament les dones amb les quals mantenen relacions (estables o esporàdiques)?
 - Si és que sí, quines situacions d'abús exerceixen aquests homes sobre les dones?
 - Creus que aquests homes tenen èxit socialment (amb les dones, les amistats, al centre d'estudis, a la feina, etcètera)?

- Penses que la figura popularment coneguda com a “macho alfa” està castigada i penalitzada a ulls de la societat o, per contra, s’exalta i es premien les actituds relacionades amb aquesta identitat?
- Coneixes o has tractat amb homes que, tot i tractar bé les dones amb qui interactuen, no siguin populars ni tinguin èxit amb elles?
 - En cas afirmatiu, quines raons creus que hi ha al darrere d’aquesta manca d’èxit i popularitat?
- Coneixes o has tractat amb homes que tractin bé les dones i, a més, tinguin èxit entre aquest col·lectiu?
 - En cas afirmatiu, com definiries aquest tipus de masculinitat?

Bloc IV. Agents socialitzadors: centres d’estudis, feina, amistats, família, xarxes socials, oci nocturn

- Qui eren/són les persones més importants per a tu del teu centre d’estudis (tant escola, institut com universitat, etcètera)?
- A l’escola et van ensenyar la diferència entre relacions igualitàries i relacions abusives/de poder?
 - I a l’institut?
 - I a la universitat?
 - I a “...” (afegir altres centres d’ensenyament concrets on la persona entrevistada hagi cursat/estigui cursant estudis)?
- Quina concepció d’amor ideal t’han transmès al teu centre d’estudis (tant escola, institut com universitat, etcètera)?
- Com era/és la relació amb i entre les noies al teu centre d’estudis (tant escola, institut com universitat, etcètera)?
 - I amb i entre els nois?
- Tens amistats en qui pots confiar i expressar-te lliure i obertament?

- Comptes amb una xarxa de suport?
- Parles sobre les teves experiències sexuals i afectives amb homes amb el teu grup d'iguals?
- Treballes en un entorn laboral segur i de solidaritat amb les víctimes de comportaments inapropiats per part d'homes de la plantilla?
- Quines influències has percebut de la teva família pel que fa a les relacions afectives i sexuals amb homes?
- Comptes amb un entorn familiar comprensiu, acollidor, conciliador i tolerant?
- Quina o quines han sigut i són les teves fonts principals d'aprenentatge i socialització respecte a les relacions afectives, romàntiques i sexuals amb homes?
- Tens persones referents a les xarxes socials que divulguin sobre les relacions afectives i/o sexuals (estables o esporàdiques) entre dones i homes?
 - En cas afirmatiu, quin discurs defensen?
- Consumeixes contingut pornogràfic?
 - En cas afirmatiu, de quin tipus?
- T'has relacionat afectiva i/o sexualment amb homes en un context d'oci nocturn?
 - En cas afirmatiu, com va ser l'experiència?

Annex 4. Declaració de consentiment informat per a majors de 18 anys sobre la participació en una entrevista i la posterior publicació de les dades

Investigació de Treball de Fi de Grau: “Socialització preventiva de la violència de gènere”.

Si us plau, llegeixi atentament aquest document de consentiment abans de decidir-se a participar en aquest estudi.

Informació general de la investigació

L'objectiu de la recollida d'informació a través d'aquesta entrevista és elaborar la investigació: *Socialització preventiva de la violència de gènere*. La finalitat de la investigació és aprofundir en els processos de socialització de les persones entrevistades per identificar elements exclusors i transformadors en les seves experiències sexoafectives amb homes.

Més concretament, els propòsits de la investigació són els següents: 1) comprendre els elements que incideixen en la socialització de les dones joves adultes i que poden incrementar la seva vulnerabilitat com a possibles víctimes de violència de gènere; 2) examinar si hi ha factors o components de risc presents en les etapes de socialització primària (com la família i l'escola) i/o secundària (com el grup d'iguals i les xarxes socials) que podrien fer més vulnerables aquestes dones en el desenvolupament de relacions afectives i sexuals violentes; i 3) identificar els elements exclusors i transformadors presents en les experiències de vida de les dones entrevistades que afecten el seu comportament afectiu i sexual amb homes.

Per a la recollida i posterior anàlisi de la informació, s'utilitzarà una metodologia comunicativa d'investigació (Gómez et al., 2011). Aquesta metodologia implica un diàleg i una reflexió conjunta amb l'autora de la investigació. La informació recollida serà utilitzada exclusivament per respondre els objectius d'aquesta investigació.

La participació en aquest estudi és completament voluntària. No hi ha cap penalització per no participar-hi. Si decideix participar-hi, la seva identitat es mantindrà confidencial i només l'autora de la recerca tindrà accés a les dades del

projecte. Si fos el cas que s'haguessin de presentar casos d'estudi, es farien servir sempre pseudònims o es citaria d'acord amb les preferències de l'entrevistada.

Vostè té dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives.

Si accedeix a participar en aquesta investigació, si us plau, completi el document de consentiment que s'adjunta a continuació i entregui'l a la persona investigadora.

Persona de contacte

Per a qualsevol altra informació que necessiti, no dubti a posar-se en contacte amb:

Nom: Olga Clofent Mas

Correu electrònic: olgaclofentmas@gmail.com

Moltes gràcies

Enregistraments i ús de testimonis

___ Estic d'acord que s'enregistri (àudio) l'entrevista amb objectius de recerca.

___ Autoritzo el fet que es facin cites literals dels meus coneixements sobre el tema d'estudi sense esmentar el meu nom.

___ Autoritzo l'ús de les meves aportacions per a finalitats de divulgació científica, sempre que s'articulin mecanismes per preservar la meua privacitat.

Consentiment

- He llegit la informació sobre el projecte de recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals se m'han respost satisfactòriament.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte serà posada a disposició d'altres investigadors un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord amb participar voluntàriament en aquesta investigació i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Nom i cognoms del participant _____

Signatura _____ Data: _____

Investigador/a:

Signatura _____ Data: _____

Annex 5. Barreres que poden reduir l'eficàcia de la *bystander intervention* basada en les amistats de la víctima

Una d'elles és la intoxicació amb alcohol, ja que aquesta pot afectar negativament la capacitat dels amics de percebre, interpretar i respondre de manera pertinent a situacions de risc de victimització sexual.

D'altra banda, la preocupació per altres activitats, distraccions o turments pot desviar l'atenció dels amics i impedir-los reconèixer signes de possible victimització sexual o interpretar situacions que requeririen intervenció. Aquest obstacle pot privar els amics de la plena presència i atenció cap a les necessitats dels seus iguals.

La falta de claredat en situacions socials en què no es pot discernir amb seguretat si una conducta o interacció equival a una victimització sexual planteja dificultats als amics per decidir quan i com intervenir. La incertesa sobre la gravetat de la situació pot generar dubtes o inacció.

Les repercussions socials dins del grup d'iguals, com la por al judici, conflictes o represàlies, poden desencoratjar els amics de prendre mesures en casos de victimització sexual. També, la por de posar en perill relacions o enfrontar-se a conseqüències negatives pot frenar la intervenció proactiva.

Alhora, les inquietuds pel que fa a les conseqüències socials més enllà del cercle immediat d'amistats – que inclou la percepció o reacció d'aquells fora d'aquest grup – poden representar una barrera addicional per a la intervenció basada en amics.

La por pel risc de danys físics o represàlies en cas d'intervenir en situacions de victimització sexual constitueix un altre obstacle. Aquest temor per la pròpia seguretat i la possibilitat d'una escalada de violència poden dissuadir els amics de protegir els seus iguals.

En última instància, les dinàmiques característiques de les relacions d'amistat sovint inclouen problemes de comunicació, deslleialtats o desequilibris de poder. Això pot traduir-se en la manca de voluntat i capacitat per part dels amics

d'intervenir en casos de victimització sexual. Conseqüentment, la comunicació, col·laboració i suport entre les amistats pot veure's afectat.

Examinar aquestes limitacions permetrà millorar la capacitat de les amistats per donar-se suport i protegir-se mútuament amb l'objectiu de contribuir a la creació d'un entorn més segur i inclusiu per a totes les persones (Blayney et al., 2020).